

EKLEM HASTALIKLARI

Müge BULAKBAŞI
Yüksek Hemşire

Osteoartrit

- Osteoartrit, eklem kıkırdığında bozulma, eklem yüzeyinde ve kenarında yeni kemik oluşumu ile karakterize bir hastalıktır.
- Etiyoloji: Her iki cinsi ve tüm ırkları etkiler. 24-35 yaş arasında % 0.1 oranında görülürken 65 yaş sonrası bu oran % 80'e çıkar. Kadınlarda, erkeklere göre 4-6 kat daha fazla rastlanır.
- Risk faktörleri ise:
 - İleri yaş,
 - Cinsiyet,
 - obezite, (özellikle aşırı kilolu kişiler diz ve kalça eklemlerinde OA riskini artırır.)
 - Mesleki zorlanmalar,
 - Spor aktiviteleridir. (futbolcular diz, ayak bileği, güreşçilerde servikal vertebra, dirsek, diz OA)

Osteoartritte x bacak

Osteoartrit

- Tanı Yöntemleri:
 - OA'nin tanınasal bir laboratuvar bulgusu yoktur.
 - Radyolojik tetkikler yapılır.
 - Hastalık, alevlenmeler ve yatışmalarla seyredir.
 - Eklemlerle sınırlı bir hastalık olduğu için sistemik bir komplikasyon görülmez.
- Tedavi:
 - Amaç, hastanın ağrı ve diğer semptomlarını gidererek eklem fonksiyonlarını mümkün olduğunca korumak ve hayat kalitesini artırmaktır.

EKLEM HASTALIKLARI

- Eklem hastalıkları,
 - dejeneratif ve inflamatuvar eklem hastalıkları olarak sınıflandırılır.
- Dejeneratif Eklem Hastalıkları
 - Dünyada en yaygın görülen eklem hastalığı olup fiziksel özurlülüğün en önemli nedenlerinden biridir.

Osteoartrit

- Belirtiler ve Bulgular:
 - En sık ve en erken yakınma ağrıdır. Ağrı, eklem hareketi ile artar, dinlenme ile azalır.
 - Sabah yarım saatten az süren eklem tutukluğu olur.
 - Hareketsizlik sonrası tutulan eklemlerde tutukluk ve sertlik vardır
 - Tutulan eklem aktivitesinde bozulma (yürümeye, merdiven inip çıkmada, çömelmede zorlanma veya yapamama) olur.
 - En sık tutulan ve semptomatik olan eklemler, kalça, diz ve el eklemleri, boyun ve bel omurlarıdır.
- Krepitasyon (eklem hareketi sırasında elle hissedilebilen veya duyulabilen sürtünme sesi) vardır.
- Eklemlerde şişme, sıvı toplanması görülür.
- İleri dönemlerde eklem deformiteleri görülür.
- Eklem hareketlerindeki ve fonksiyonlarındaki kısıtlılık nedeniyle özurlülük ve engellilik oluşturabilir.

İnflamatuvar Eklem Hastalıkları

- İnflamasyonla seyreden eklem hastalıklarının başlıcaları:
 - Akut Romatizmal Ateş ARA
 - Romatoid Artrit-RA
 - Gut Artriti

Akut Romatizmal Ateş

- Grup beta hemolitik streptokoklara bağlı farengal enfeksiyondan sonra ortaya çıkan, kalbi, eklemleri, deriyi ve merkezi sinir sistemini tutan inflamatuvar bir hastalıktır.
- Etiyoloji:
 - Etken Grup A beta hemolitik streptokoklardır.
 - Genellikle 5-18 yaş arasında görülür.
 - Kadın ve erkeklerde görülme oranı eşittir.
 - ARA gelişmiş ülkelerde nadir görülmesine karşın Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde önemli bir sağlık sorunudur.

Akut Romatizmal Ateş

- Belirtiler ve Bulgular:
 - Romatizmal ateş belirtileri streptokoksik farengitten 2-3 hafta sonra ortaya çıkar.
 - İlk belirtiler ateş, solukluk, hâlsizlik gibi genel semptomlardır.
 - ARA için tipik bulgular:
 - Artrit
 - Kardit
 - Kore
 - Subkutan nodüller
 - Eritema marjinalum
- Artrit: Hastaların % 80'inde görülür. Birkaç eklemden, yer değiştiren artrit bulguları oluşur. Eklemde erozyon oluşmaz. Aspirine yanıt çok iyidir. Hızla düzelmeye sağlar.
- Kardit: ARA'da en önemli ve kronikleşen tek komplikasyondur. Hastaların % 40-80'inde görülür. Hastalık en sık mitral ve aort kapaklarını etkiler. Kardit süresi 6 haftadan 6 aya kadar değişir.

Akut Romatizmal Ateş

- Kore: Hastalığın santral sinir sistemini tutması sonucu oluşan bir tablodur. Ekstremitelerin, yüz ve gövdenin, istemsiz, düzensiz ve amaçsız hareketleridir. Genellikle genç kızlarda rastlanır. Başlangıçta yazı yazmada, düğme tikişlemede bozukluk görülebilir.
- Subkutan nodüller: Cilt altında görülen 0,5-1 cm çapında ağrısız, sert lezyonlardır.
- Eritema marjinalum: Maküler, etrafı koyu pembe, ortası soluk, kaşıntısız deri lezyonudur.
- Tanı Yöntemleri: ASO, CRP ve sedimentasyon hızına bakılır. Akciğer grafisi ve EKG çekimi yapılır. Ekokardiografi, fizik muayene ve anamnez alınır.
- Tedavi: Tıbbi tedavi uygulanır.

Romatoid Artrit (RA)

- Sistemik bulgular gösteren özellikle eklemleri tutan ve şekil bozukluklarına neden olan kronik inflamatuvar bir hastalıktır.
- Romatoid artrit, otoimmün hastalıklar grubunda yer alır.
- RA, progresif seyreden ve sakat bırakan bir hastalıktır.
- Yaşam süresini azaltır.

Romatoid Artrit (RA)

- Etiyoloji:
 - Belirgin bir neden bulunamamıştır.
 - Genetik yatkınlık, çevresel, hormonal ve enfeksiyon gibi birçok faktör hastalığı oluşturan otoimmün reaksiyonu ortaya çıkarabilir.
- Belirtiler ve Bulgular:
 - RA, hastaların % 75'inde yavaş ve insidiv olarak başlar.
 - Hastalık remisyon ve alevlenmelerle seyredir.
 - Yorgunluk, hâlsizlik ve yaygın kas-iskelet ağrıları ilk, ama spesifik olmayan yakınmalardır.

Romatoid Artrit (RA)

- Tanı Yöntemleri:
 - Serumda romatoid faktör (RF) aranır.
 - Eritrosit sedimentasyon hızı (ESH) ve C-reaktif protein (CRP) ve karaciğer enzimlerine bakılır.
 - Sinovyal sıvı analizi yapılır.
- Tedavi:
 - Temel amaç, ağrı ve inflamasyonun giderilmesidir.
 - Tedavinin diğer amaçları doku yıkımının önlenmesi, fonksiyonun sürdürülmesi, hastanın çevreye ve topluma uyumunun sağlanmasıdır.

Gut Artriti

- Serum ürik asit düzeyinin yüksekliği (hiperürisemi), tekrarlayan artrit atakları ve dokularda monosodyum urat kristallerinin birikimi ile karakterize bir hastalıktır.
- Daha çok erkeklerde görülür. 40-65 yaş en sık görüldüğü yaş grubudur.
- Etyoloji: Gut, ürik asit metabolizmasının bozukluğu sonucu gelişir.
- Hiperürisemi her zaman gutta neden olmaz.
- Gutun ortaya çıkmasına zemin hazırlayan faktörler arasında yaş, cins, şişmanlık, alkolizm, cerrahi girişimler ve bazı ilaçlar sayılabilir.

Gut Artriti

- Belirtiler ve Bulgular:
- Serum ürik asit düzeyi yüksektir, ama hiç klinik bulgu yoktur.
- Bu dönem, bazen ömür boyu bu şekilde devam eder.
- Bazen renal taşı neden olur ya da akut gut artriti ile sonlanır.
- İlk ve en sık tuttuğu eklem, ayak başparmağıdır.
- Artrit, gece veya sabaha karşı başlar.
- Ağrı çok şiddetlidir.
- Hasta, çarşafın dokunmasına dahi dayanamaz.
- Tutulan eklemde, derisi, koyu kırmızı-şifne rengindedir.
- Artrit, 2-3 gün veya 1-2 hafta içinde kendini sınırlar.

Gut Artriti

- Komplikasyonlar:
 - Renal komplikasyonlar gutun herhangi evresinde olabilir.
- Tanı Yöntemleri:
 - Sedimentasyon hızı yükselir, lökositoz vardır.
 - Gut tanısını kesinleştiren en önemli yöntem, sinovyal sıvının incelenmesinde urat kristallerinin görülmesidir.
 - Radyolojik tetkikler yapılır ve ilk akut atakta grafide sadece yumuşak doku şişliği görülür.
- Tedavi:
 - Artmış gut ve böbrek taşı riskinden dolayı antihiperürisemik ilaçlar başlanabilir.